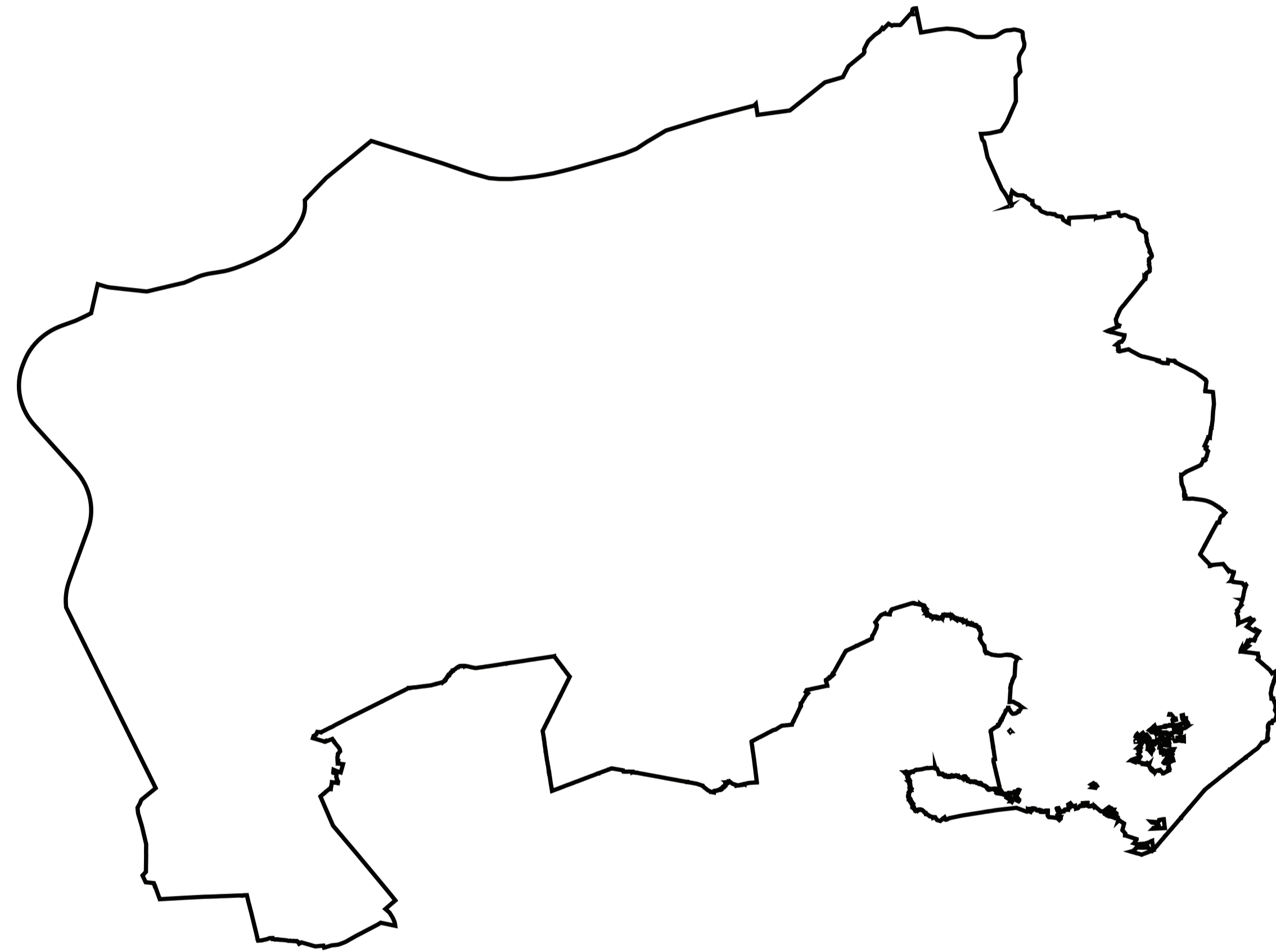

DE TIJD DRINGKT

*“Ruim driekwart van de Nederlanders beschouwt drinkwater als vanzelfsprekend”
(OnsWater, 2017)*

“Tweederde van de Nederlanders denkt dat we niet vaker te maken gaan krijgen met zoetwater tekorten in Nederland” (OnsWater, 2017)

“Een ruime meerderheid van de bevolking heeft veel vertrouwen in de waterkeringen en maakt zich niet of nauwelijks zorgen over overstromingsgevaar voor de eigen regio “ (OnsWater, 2017)

“6 op de 10 van de ondervraagden vindt dat de overheid de komende jaren meer moet doen om te zorgen dat er voldoende (drink)water-voorraad blijft “ (OnsWater, 2017)

Stan Jansen
Felicia Slettenhaar
Thiemen van Zeeland
Bo Zwanenburg

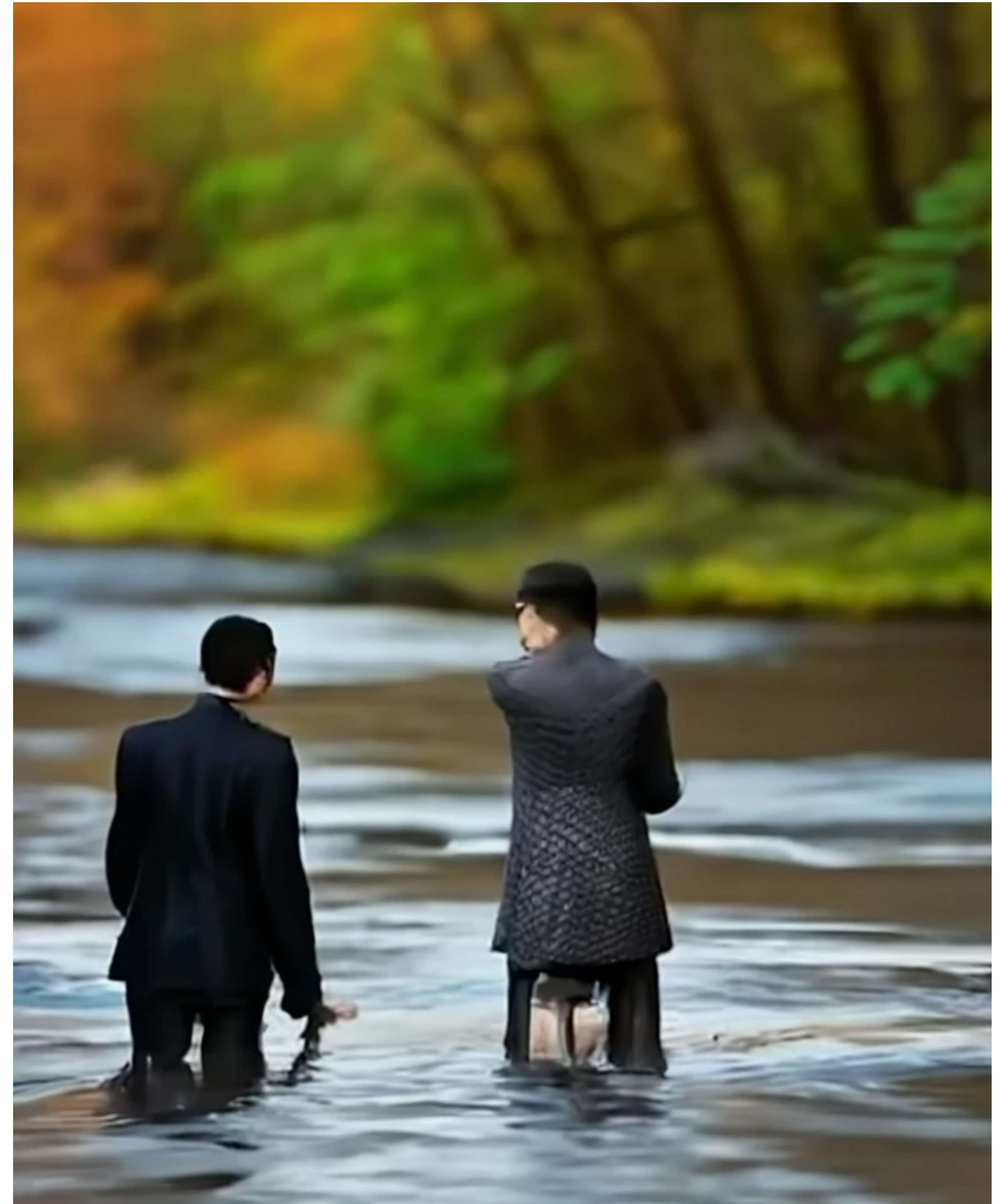
Een lentedag in 2073

Een lentedag in 2073

Een lentedag in 2073

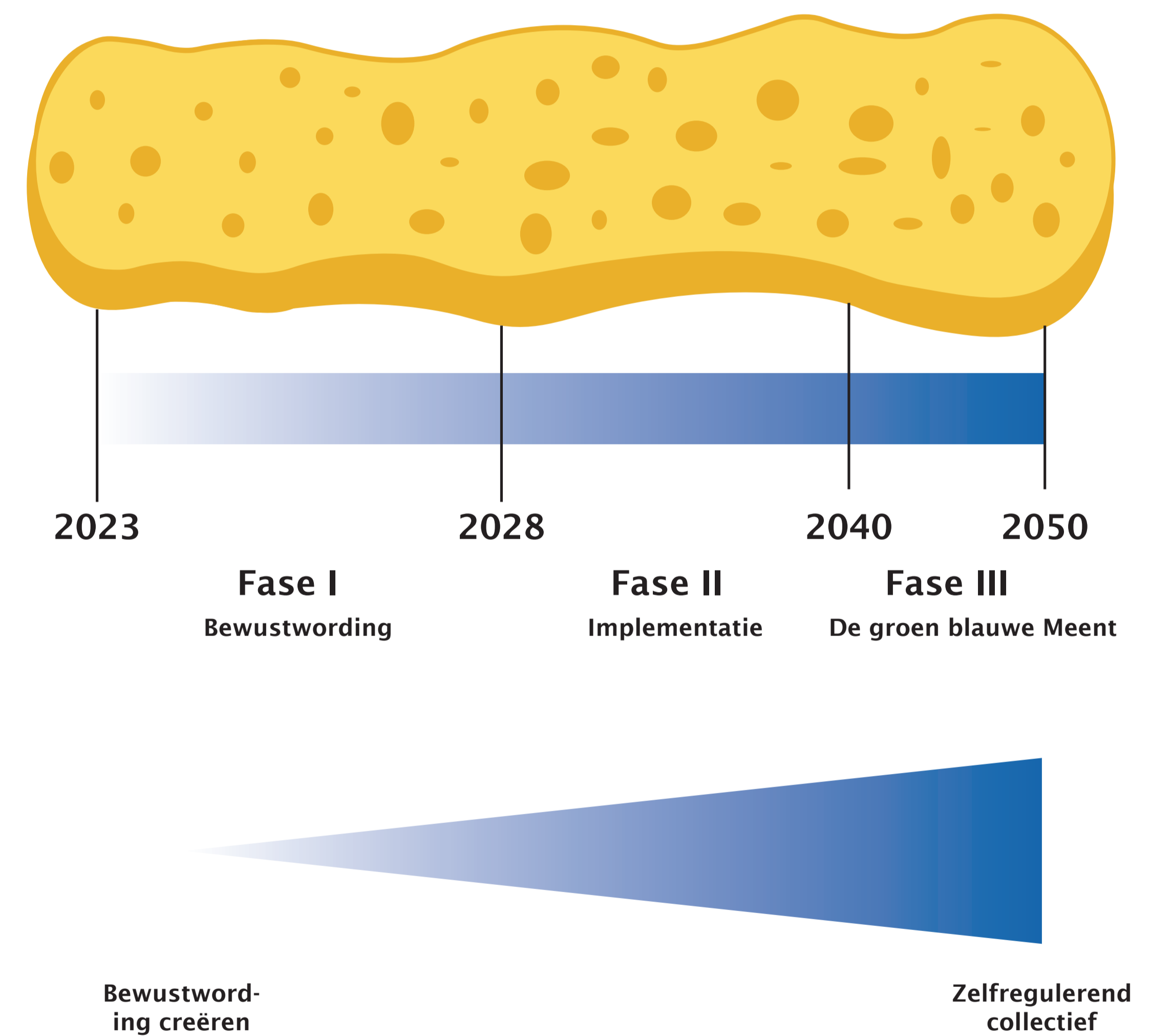
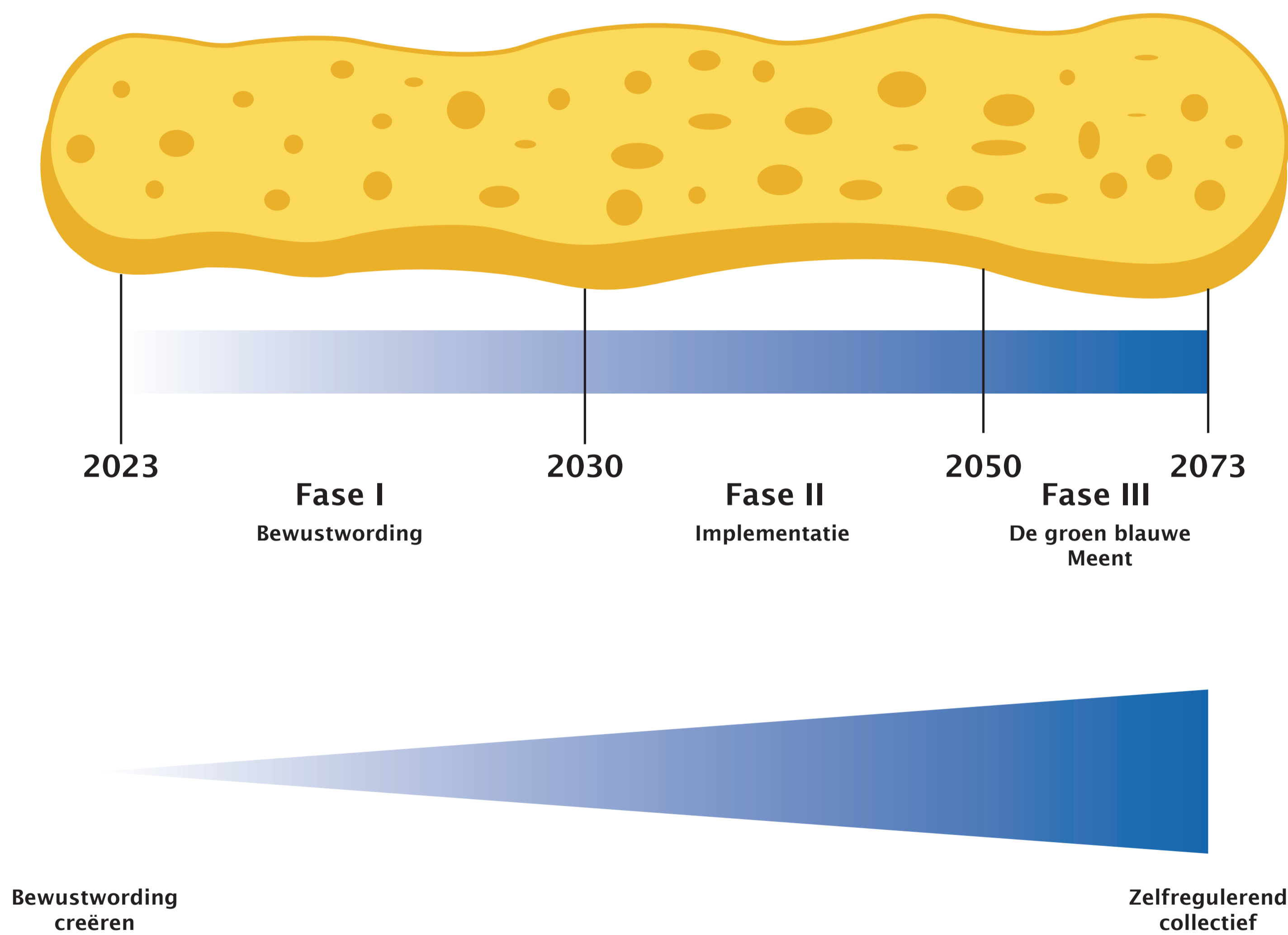
De groen-blauwe meent

*“Grondgebied waar meerdere mensen gezamenlijk rechten en plichten hebben, bijvoorbeeld om het te bewerken, er vee te houden en het te onderhouden “
(Wikipedia, n.d.)*

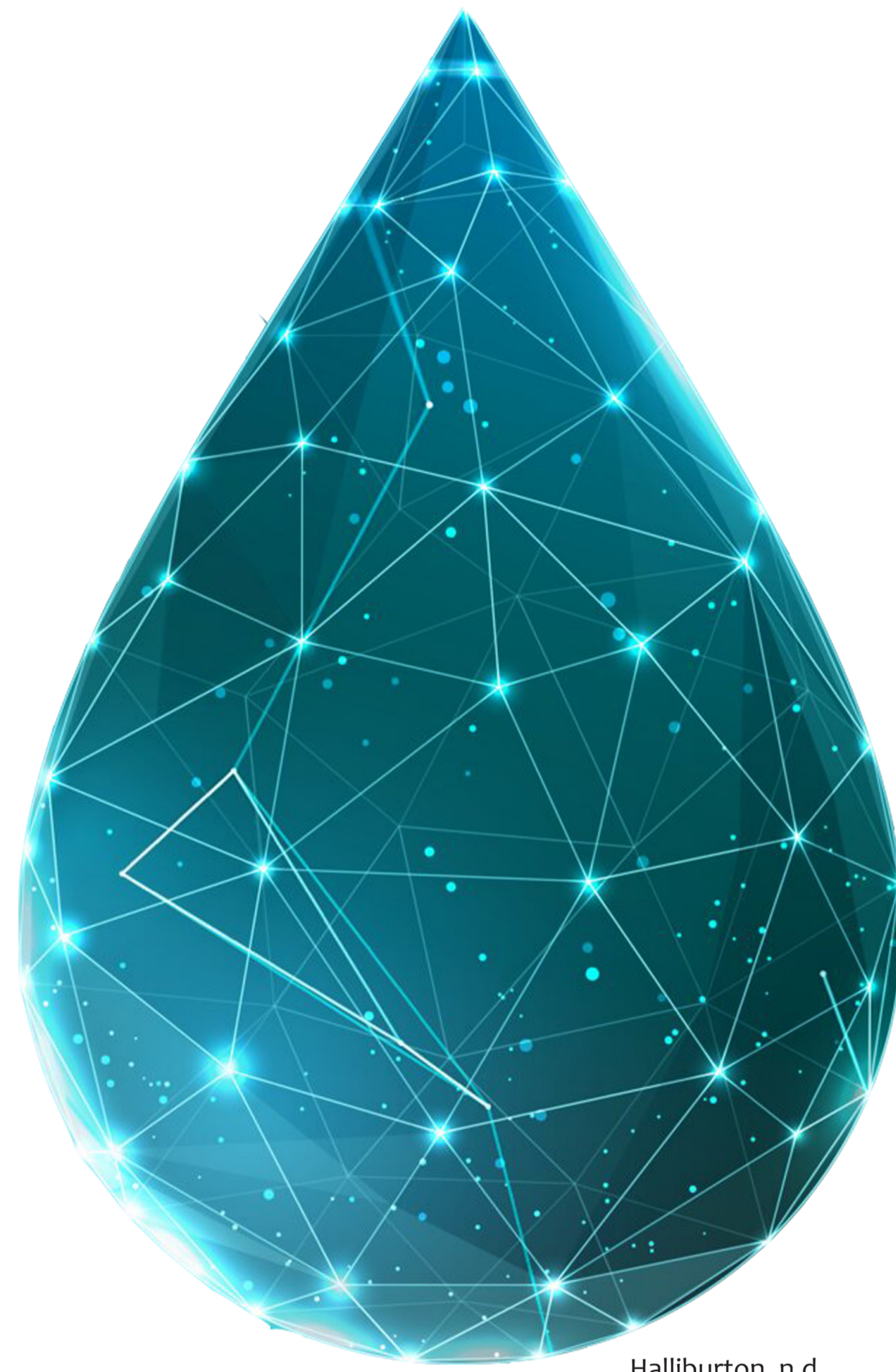
De val van Icarus, Bruegel (Wikipedia, n.d.)

De tijd-dringkt-lijn

Fase II: Implementatie

WATERWEB

Halliburton, n.d.

Heliophytenfilter (GreenBlueGrids, n.d.)

Fase I: Bewustwording

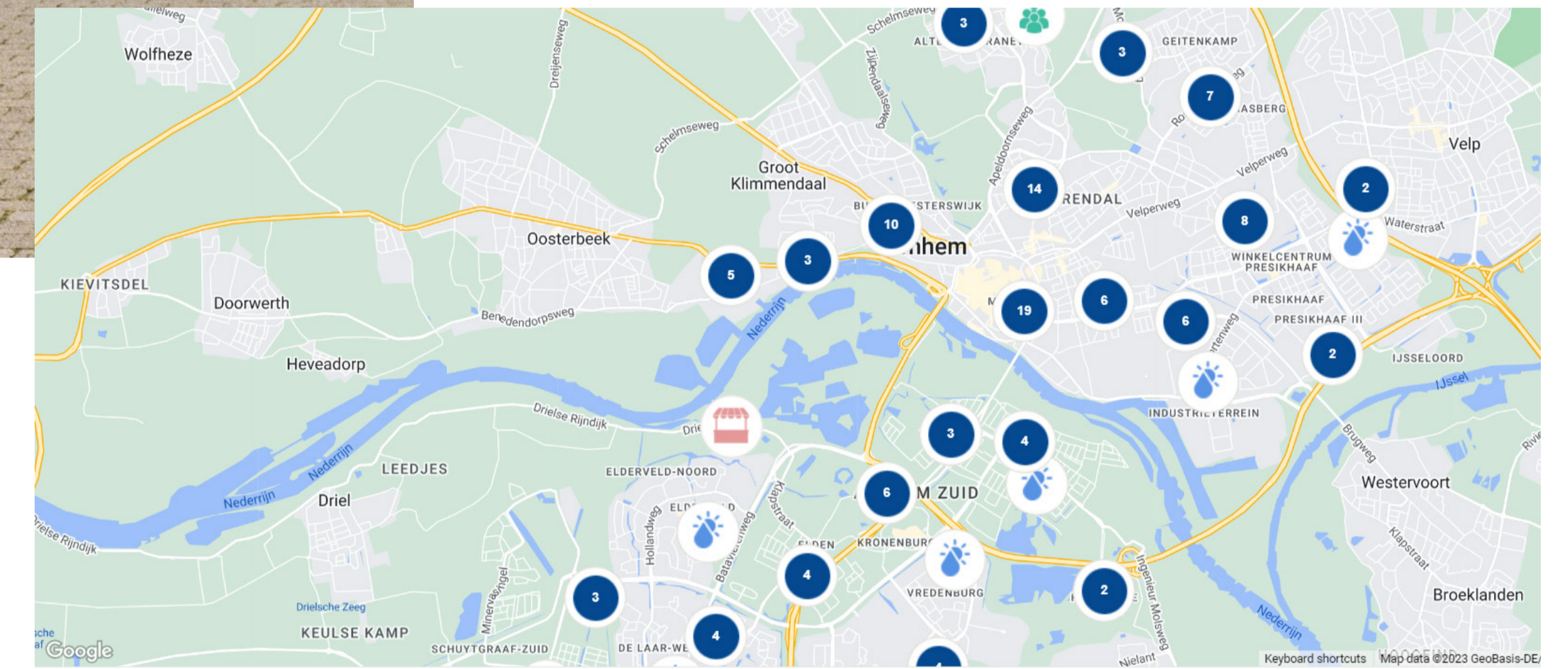
Open goot (Groenblauwe Netwerken, n.d.)

Hier begint de zee (Gemeente drimmelen, 2021)

Open goot (Eindhoven duurzaam, n.d.)

Interactieve klimaatbestendigheidkaart Arnhem (Arnhemklimaatbestendig, n.d.)

“in 2073 is water een zichtbaar en gerespecteerd onderdeel van onze samenleving waarin mensen zich verantwoordelijk voelen en zorg willen dragen voor het water. De groen-blauwe meent is de nieuwe uitwerking van een oud idee waarin mensen samen met water in gemeenschap leven”

Zichtbaarheid

Bewustzijn

Verantwoordelijkheid

Aanvullende informatie

Achtergrond

Ons huidige watersysteem is niet duurzaam. In tijden van droogte komen we water tekort en in tijden van overvloed nemen we de aanwezigheid van water voor lief. Tegen het decor van klimaatverandering, bevolkingstoename, de woningopgave en ga zo nog maar even door kunnen we niet langer zo door. In andere woorden, de tijd dringt! Deze urgentie en het gevoel van verantwoordelijkheid leeft echter niet onder de Nederlanders is uit onderzoek gebleken (Ons Water, 2017).

Afgelopen week hebben wij nagedacht over hoe we de Nederlander wel dat gevoel van urgentie en verantwoordelijkheid kunnen laten voelen. Dit bestand bevat uitleg bij de slides en neemt je mee door onze tijdlijn, ofwel tijd spons, van toekomstvisie (de groen blauwe meent) naar concretere stappen die we op korte en middellange termijn kunnen zetten om die visie te realiseren.

Een lentedag in 2073

Onze visie voor de toekomst hebben we geschetst aan de hand van een verhaal, een verhaal dat je meeneemt naar 2073. Het is geschreven vanuit ons eigen perspectief, de jeugd van nu.

Het is een mooie lente ochtend in het jaar 2073. Althans, het is maart en in mijn tijd noemden dat nog lente, seizoenen zijn niet zo afgebakend meer vandaag de dag. Ik kijk door mijn slaapkamerraam naar buiten, de rivier glinstert in het licht van de ochtendzon en de bladeren van de bomen langs de oever bewegen zachtjes door de wind. “Prachtig hé, al dat blauw en groen in het woongebied?! Dat was wel anders toen ik hier kwam wonen, toen bestond het straatbeeld voornamelijk uit, nou ja wat het woord zegt: straat!”. Ik pak mijn hologram erbij en open de interactieve waterkaart. “Pfoe veel meldingen vandaag!” Dat is de afgelopen tijd steeds vaker het geval en is eigenlijk elk jaar zo tegenwoordig; sommige bureaus uit mijn meent geloven nog steeds pas echt dat er iets gebeuren moet wanneer de sponsstoep er wat droger uit begint te zien. Doordat men het met eigen ogen kan zien, groeit de urgentie dat het tijd wordt om hun eigen watervoorraad op orde te maken voor het drogere seizoen. Als ze dat niet doen, zitten we met z’n allen met de gebakken peren! Werk aan de winkel dus! Ik heb op mijn oude dag tijd zat dus ik geef op de kaart aan dat ik nog wel wat buurtjes kan helpen vandaag. Ik voel me tenslotte verantwoordelijk voor de staat van het water in het algemeen, niet alleen om of mijn eigen geveltuin er mooi bij staat. Al behoort mijn geveltuin wel tot de mooiste van de meent hoor, al zeg ik het zelf. In mijn tijd hoefden wij ons als burgers niet te bemoeien met het water, toen had je nog iets wat we ‘het waterschap’ noemde. Dan denk je misschien, dat is fijn, maar nee hoor we stonden toen zo los van het water, we namen het echt voor lief. “Nu is alles beter!”. Het waterschap is vandaag de dag opgenomen in het zogeheten waterweb. Hierin worden krachten en kennis gebundeld tussen organisaties die vroeger grotendeels apart opereerden. Daarnaast staan wij als burgers veel meer in verbinding met het waterweb. Waar het vroegere waterschap vooral de uitvoerende partij was, zijn wij dat zelf nu veel meer. Leuk hè, zo sta je veel meer in verbinding met het water. Ik denk echt dat dat is omdat het water nu veel zichtbaarder is en we er ook deels zelf verantwoordelijk voor zijn. “Hoe we weten hoe we zorg moet dragen voor het water hier in de meent vraag je?” Nou, voor mijn klein kids is dat nu dagelijkse kost. Naast Aardrijkskunde en Nederlands volgen zij nu ook het vak Hydrologie, een vak dat doorloopt door in alle onderwijs lagen. Voor de oudjes zoals ik zijn er cursussen, zodat wij ook alle fijne kneepjes van het vak leren om goed zorg te dragen voor dat waar al ons leven van afhankelijk is. Dat wij er nu zo bij zitten is het gevolg van alle stappen die we samen hebben gezet door de jaren heen. Bizar hè, wat er allemaal mogelijk is in 50 jaar tijd?

Het idee van de groen blauwe meent

Onze visie is grotendeels gebaseerd op de normen en gebruiken van oud concept, de meent. Een meent is van oudsher “een grondgebied waar meerdere mensen gezamenlijk rechten en plichten hebben, bijvoorbeeld om het te bewerken, er vee te houden en het te onderhouden” (Wikipedia). Wij passen het idee van het gezamenlijk zorgdragen voor de meent op een nieuwe manier toe. In de groen blauwe meent van de toekomst is zijn water en groen een integraal onderdeel van het landschap waar inwoners van de meent gezamenlijk zorg voor dragen met waar nodig hulp van het (nieuwe) groen blauwe beheer orgaan; het water web.

De tijdlijn/tijd spons

De toekomstvisie klinkt wellicht wat abstract en als waterschap willen jullie uiteraard ook wat concretere handvatten. Daarom hebben we een grove tijdlijn ontworpen waarin verschillende stappen zijn opgenomen om aan te geven hoe de toekomstvisie gerealiseerd kan worden.

We hebben ervoor gekozen om deze tijdlijn weer te geven als spons gezien de timing van verschillende punten op de tijdlijn afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen. Hierbij kan je denken aan snellere of juist uitgestelde effecten van klimaatverandering maar ook sociale processen kunnen langzamer of juist sneller plaatsvinden dan verwacht. Net als een spons die uitzet als hij water in zich opneemt, past deze tijd spons zich aan aan deze veranderlijke omstandigheden.

Om uit te komen bij dit toekomstbeeld zijn er nogal wat veranderingen die plaats gaan vinden. We hebben geen concreet stappenplan, maar wel een visie over hoe de ontwikkelingen zullen gaan.

Fase 2

Voorafgaand aan ons verre toekomstbeeld is er een periode van ongeveer 20 jaar waar grootschalige aanpassingen in wetgeving, technologie, ruimtelijke ordening, cultuur, en manieren waarop we met elkaar samenleven plaats zullen vinden. De juridische basis voor de meent wordt in deze periode gelegd, waarbij bewoners meer inspraak krijgen over hun directe leefomgeving en lokaal taken over beginnen te nemen van het waterweb. Dit waterweb is het nieuwe groenblauwe beheerorgaan. Hierin zijn het huidige waterschap, drinkwaterbedrijven en groenbeheerders onder andere in opgenomen. Het waterweb werkt nauw samen met andere bestuurslagen, kennis instellingen, overige betrokken beroepsgroepen en uiteraard (de bewoners van) de nieuw ontwikkelde meentes.

Verder worden pilots die in fase 1 zijn ontworpen opgezet en waar mogelijk al op grotere schaal geïmplementeerd. Denk hierbij aan het (gedeeltelijk) vervangen van autowegen door helofytenfilters en aquaponic systemen, die circulaire waterzuiveringssystemen vormen voor inwoners uit de desbetreffende meent. Straten en pleinen worden herbouwd met materiaal dat fungeert als spons: tijdens natte periodes zwelt de omgeving op, terwijl tijdens perioden van droogte de omgeving zichtbaar krimpt. Gevelgroentetuinen onderhouden door AI, riviertuinen/verticale stromingen. De logistiek voor Dry Closets (ofwel droge wc's) wordt in deze fase ook uitgerold.

Om te zorgen dat de Nederlander zich ook daadwerkelijk onderdeel/eigenaar voelt van het nieuwe (water)systeem is aandacht voor co-creatie. Deze implementaties vloeien voort uit voorbereidingen die de komende 8 jaar , in fase 1, genomen worden.

Fase 1

Tijdens deze fase ligt de nadruk vooral op het creëren van bewustzijn. Het gevoel van urgentie en verantwoordelijkheid waar we in het begin al over spraken ontbreekt nu. Gelukkig bestaan er al veel (kleine) initiatieven die hier aandacht aan besteden. Het idee is om deze initiatieven meer in de spotlight te zetten en op grotere schaal toe te passen. Het gaat hierbij dus om redelijk laagdrempelige acties. Een grootschalige campagne zal ervoor zorgen dat deze bestaande initiatieven zich door het land verspreiden en ook inspireren tot nieuwe initiatieven.

Voorbeelden hiervan zijn:

‘Hier begint de zee, niets ingooien a.u.b.’ - tegels. Deze tegels liggen nu op 50 plekken door Heemstede (Heemstede Duurzaam, z.d.), maar kunnen door heel het land worden geplaatst.

Interactieve kaarten naar het voorbeeld van Arnhem Klimaatbestendig. Dit is een kaart waarop geklikt kan worden om inzicht te krijgen in wat voor voor klimaat-gerelateerde initiatieven er zijn. Dit kan ook gedaan worden voor water gerelateerde projecten, zowel vanuit het waterschap als vanuit de burger. Op den duur zal dit een groter platform worden waarop men elkaar om hulp kan vragen. De kaart zal dan tevens niet meer enkel op de computer beschikbaar zijn maar ook via bijvoorbeeld hologrammen.

Waterstromen zichtbaar maken, bijvoorbeeld door street art en kunstwerken.

Educatieve initiatieven. We hebben begrepen dat het waterschap al aardig wat educatieve projecten heeft, deze zullen op grotere schaal worden geïntegreerd in het onderwijs.